

Kur'ân'ın önemli bir emri: Zikir

Selman Bey: “1- Zikir ne demektir? Allah'ın adını anmak neden önemlidir? 2- Cezbe hâli nedir? Cezbe hâli kimlerde görülür? Cezbe hâlinde olmak için neler yapılır? Cezbe hâli Allah'tan kula bir ihsanla mı olur?”

KALPLERİN HUZURU ZİKİRDEDİR

Zikir Allah'ın adını anmaktır. Her işimizde ve hayatımızın her bölmesinde Allah'tan geldiğimizi ve Allah'a döneceğimizi unutmamaktır. Varlıkların diliyle Allah'ı bulmak ve Allah'ın adını dilinden düşürmemektir. Allah'ın adını anmak Kur'ân'ın emridir.

Allah'ın adını dilinden düşürmeyen ve Allah'ın emrettiği ahlâkı mümkün merteye yaşamaya gayret eden kimse Allah tarafından anılır. Nitekim Kur'ân buyuruyor ki: “Beni zikredin ki, Ben de sizi rahmetimle anayım. Ve Bana şükredin. Sakın nankörlük etmeyin.” 1

Bir diğer âyette ise Cenâb-ı Hak, Allah'ın zikrinin iman edenlerin kalplerine huzur verdiğini bildirir: “Onlar, iman eden ve kalpleri Allah'ın zikriyle huzur bulan kimselerdir. Haberiniz olsun ki, kalpler, ancak Allah'ın zikriyle huzura kavuşur.” 2

Allah'ın adı hayatımızla o kadar iç içedir ki, biz--maazallah—inkâr ve küfürle O'ndan uzaklaşsak bile, O'nun bir göz açıp kapama süresi kadar bizden ayrılmasını düşünmek, mahv u perişan olmamızla eş değerdir. Allah'ın isimleri bir an kâinattan ellerini çekse, kâinat o an ademe, yani yokluğa dökülür.3

Hemen her âyetinde Allah'ın isimlerini zikreden Kur'ân, Allah'ın isimlerinin kulları tarafından bilinmesini ve zikredilmesini ister. Kur'ân nazarında, Allah'ın adı mukaddestir ve yücedir.4 Rabbü'l-Azîm olan Cenâb-ı Hak, isminin tesbih edilmesini5, sabah-akşam anılmasını6, okumaya kendi ismiyle başlanmasını emreder.7 Kur'ân, kurbanlık hayvanları keserken8, hayvanları boğazlarken9 Allah'ın isminin anılmasını ister. Evlerde ve ibadet yerlerinde Allah'ın ismi anılmalıdır.10 Hazret-i Nuh (as), gemisinin Allah'ın ismiyle yürüyüp, Allah'ın ismiyle durduğunu bildirmiştir.11 Bütün hayırlı işlere O'nun ismiyle başlanır ve O'nun ismiyle bitirilir.12 O'nun ismi zikredilmeden başlanan işler hayırla sonuçlanmaz.13

Günümüzde “Allah’ı çok zikretme” fiili aklın ve kalbin ortak bir eylemi olarak, Risale-i Nur’u çok okumak sûretiyle gerçekleşebiliyor.

CEZBE HÂLİ NEDİR?

Cezbe, sözlükte ruhun coşkunluk ve heyecan hâli, ruhun kendinden geçme hâli, aklın baştan gitmesi, iradenin elden gitmesi, insan davranışlarına akıldan ve iradeden çok duyguların hâkim olması ifadeleriyle tanımlanmıştır.

Aklın ve iradenin baştan gitmesi aslında makbul bir yol ve tarz değildir. Fakat bu bazen insanın elinde olmaz. Akıl ve irade eğer Allah aşkından dolayı elden giderse, insan bu durumda yaptığı hatalardan muaf olabilir. Tasavvufta Allah sevgisi ile kendinden geçmeye ve vecd hâline cezbe denmiştir. Ve bu hal manevî inkişaf, yükselişler ve feyizler için önemli basamaklardan sayılmıştır.

Fakat, Allah aşkıdan başka bir şeyin aşkı akli ve iradeyi alırsa insan bundan mes’uldür.

Cezbe hâli bir ruh halidir. Manevî mertebeler kaydeden ruhun bazı mertebelerde kendinden geçmesi ve vecd haline girmesi demektir. Aslında bir zaaftır. İnsanın, girdiği mertebelerin mahiyetini ve hakikatini hissediş, fakat akli ile ve iradesi ile ihata edemeyiş, cezbe hâlini tetikler. Maksat değildir. Hedef değildir. Gaye değildir. Amaç değildir. Ruhun bazı hallerden ve mertebelerden geçerken akli ile ve iradesiyle çözüp çıkamadığı ve kimi zaman boğulduğu bir haldir.

Cezbe halinde olmak için insanın bir şey yapması gerekmez. Çünkü bu hâl bir makam ve mertebe değildir. Bilakis insanı bazen şeriatın ve imanın dışına da atabilen tehlikeleri taşıyabiliyor. Cezbenin zevkinden zarar görmemek için Üstad Bedüzzaman’ın ifadesiyle, insanın şeriatın kural ve hükümlerini ve imanın asıllarını rehber tutması şarttır.¹⁴

Dipnotlar:

- 1- Bakara Sûresi: 152.
- 2- Ra’d Sûresi: 28.
- 3- Lem’alar, s. 337.
- 4- Rahmân Sûresi, 55/78.
- 5- Vâkıa Sûresi, 56/74; Hakka Sûresi, 69/52.
- 6- İnsan Sûresi, 76/25.
- 7- Alak Sûresi, 96/1.
- 8- Hacc Sûresi, 22/34.
- 9- En’am Sûresi, 6/121.

- 10- Nûr Sûresi, 24/36.
- 11- Hûd Sûresi, 11/41.
- 12- Sözlür, S. 11.
- 13- İbn-i Mâce, Sünen, 1/616.
- 14- Mektûbât, s. 439.